

niet veel later dan acht uur in den morgen, bij den meester aankloppen, aan de woning die hij hier juist vier en veertig jaren bewoont.

„*Au premier au dessus de l'entresol, à gauche!*” had de conciërge van het huis met de groote ateliervensters op de drie étages, tusschen de *rues Pigalle* en *Duperré* op het genoemde plein, mij gezegd. Het zag er, noch op de trap, noch op het portaal bijzonder voornaam uit, heel anders dan in de paleizen der groote kunstenaars, *les arrivés*, in de *Avenue de Villiers* en de omliggende rijke buurt der *Plaine Monceau*. Wel was mij gezegd dat Puvis' eenvoudige levenswijze gelijken tred hield met zijn beminnelijkheid, maar zoo bohemeachtig had ik het er niet verwacht. Ook niet toen, nadat ik er had aangescheld, de heer des huizes zelf mij had binnengelaten en mij in een klein somber portaal, van waar ik door een paar openstaande deuren een inkijk had in een slaapkamer met waarlijk sober meubilair en een rommelige keuken, liet staan na een korte verontschuldiging over zijne sommair toilet — de meester kwam blijkbaar zoo pas uit zijn bed. Kort daarop zat ik tegenover hem in zijn ruime atelier, door één hoog en breed venster aan de voorzijde verlicht, waar een volkomen afwezigheid van weelde en de bijzonder weinige confort mij in 't oog vielen. De groote krachtige gestalte met vierkante schouders was nonchalant gehuld in een wijden ochtendrok van problematieke stof, geelig grijs van kleur met rood omzoomd, de voeten in groote halfversleten pantoffels; maar bij het aanzien van dien nobelen kop met de zilverend grijze, reeds dunnende, nog ongekamde haren, als een crimère de lion, de bijkans witte rechthoekig geknipte volbaard, maar vooral van die geestige, vriendelijke, blauwe oogen, lette men op de gestalte van den meester niet meer, veel minder op de omgeving.

Hij gaf mij, met de wellevendheid tegenover den vreemden bezoeker, die een te lang reeds uitgestelde plicht van dankbaarheid kwam vervullen, een lang geleden herinnering ten beste van een bezoek aan Holland in 1854 — hetzelfde jaar waarin hij zijn weg in de kunst vond. En ik vroeg mij later af of die reis te water van Antwerpen naar Rotterdam, met die breede en afwisselende rivier- en landgezichten, waarin hij mij zeide zooveel bekoring te hebben gevonden, of de nevelige wijdgestrekte horizons, de lichtgroene vlakten met het zware, donkere geboomte omzoomd in dat eigenaardige wazige licht, dat een kenmerk en tegelijk de groote aantrekkelijkheid is van de lage streken in mijn vaderland, ook niet mede hun invloed hadden doen gelden op het genie, waarvoor zich ieder buigt, tot welke kunstrichting hij zich ook voele aangetrokken, en waarop geen kritiek vat heeft.

Mijn bezoek werd, helaas, afgebroken door dat van een ander en duurde veel korter dan ik mij te voren had beloofd.

* * *

Puvis de Chavannes kwam in 1840 op ruim vijftienjarigen leeftijd uit zijn geboortestad Lyon naar Parijs, bracht in het *Lycée Henri IV* zijn studiën ten